

Вікторія МЕЛЬНИК, Олег ПОГРІЩУК

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ УКРАЇНИ

Розглянуто проблеми інвестиційного забезпечення аграрного сектору України. Запропоновано та обґрунтовано концептуальну схему інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання через систему організаційно-економічного забезпечення з включенням таких основних його елементів, як управління інвестиційним забезпеченням й формуванням інвестиційних ресурсів. Доведено, що визначення пріоритетних напрямів вкладення капіталу та реалізація інвестиційних проектів ґрунтуються на інвестиційній моделі та потребують обґрунтування напрямів її реалізації. Зосереджено увагу на визначенні пріоритетів фінансової підтримки аграрного виробництва. порушено питання реалізації регіональних інвестиційних проектів та використання місцевого потенціалу залучення інвестицій. Визначено, що система інвестиційного забезпечення аграрного сектору формується під впливом соціально-економічних, фінансово-економічних та економіко-правових чинників на основі взаємозв'язку таких складових, як: нормативно-правова база, кадровий потенціал, організаційно-економічне, науково-інноваційне, інформаційне, фінансове, техніко-технологічне та маркетингове забезпечення, удосконалення яких сприятиме розширенню можливостей його конкурентоспроможного розвитку. До основних заходів, що сприятимуть ефективній реалізації процесу інвестування у вітчизняному аграрному секторі, віднесено: формування стабільної нормативно-правової бази для залучення інвестицій та гарантування захисту прав інвесторів і кредиторів; впровадження стратегії інвестиційного забезпечення; формування інноваційної інфраструктури; розвиток ринку лізингових послуг; активізацію інформаційного забезпечення залучення інвестицій; забезпечення належних умов для зростання інтелектуального потенціалу виробничого сектору.

Ключові слова: *інвестиційне забезпечення, інвестиційний процес інвестиційний проект, аграрний сектор.*

JEL: Q 10

Постановка проблеми. Концептуальною умовою ефективного перебігу процесу розвитку аграрного сектору є формування системи інвестиційного забезпечення, що реалізується шляхом економічних взаємовідносин щодо пошуку, формування ефективних джерел та цільового використання ресурсів для здійснення господарської діяльності. Необхідною складовою формування системи інвестиційного забезпечення є процес акумулювання необхідних коштів для фінансування розвитку аграрного

сектору економіки. Збільшення обсягів залучення інвестицій є визначальним фактором економічного зростання усіх галузей національного господарського комплексу. У контексті розвитку аграрного сектору вітчизняної економіки даний аспект займає провідне місце, оскільки саме дієвий механізм інвестування спроможний забезпечити відновлення технічної та технологічної баз, сприяти впровадженню інновацій у галузі тваринництва та рослинництва, підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції, уможливити сталий розвиток сільських територій й покращити умови життя сільських мешканців.

Успішний розвиток сільського господарства потребує масштабного та ефективного інвестиційного забезпечення. Проте власні, залучені та позикові інвестиційні джерела сільськогосподарських товаровиробників поки що недостатні для задоволення їхніх інвестиційних потреб. Зовнішні, зокрема й іноземні, інвестиції в галузь надходять в обмежених обсягах, а частка сукупного капіталу нерезидентів поки що незначна. Тому в стратегічній перспективі необхідно здійснити додаткові заходи щодо інвестиційного забезпечення сталого розвитку сільського господарства [1, с. 36].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню інвестиційного забезпечення аграрного сектору присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Чільне місце серед них займають М. Д. Бабенко, Л. М. Васильєва, І. М. Вахович, Н. В. Данік, Г. Л. Денисюк, О. Ю. Єрмаков, М. І. Кісіль, Р. І. Лопатюк та ін. Трансформації в економічній сфері національного господарства та у аграрному секторі зокрема зумовлюють потребу щодо наукового обґрунтування перспективних напрямів інвестування та використання на практиці інноваційних методів здійснення інвестиційного забезпечення.

Метою наукової публікації є обґрунтування теоретико-методологічних засад формування системи інвестиційного забезпечення аграрного сектору економіки, спрямованих на розширення можливостей його конкурентоспроможного розвитку. Завдання дослідження передбачають розробку концептуальної схеми інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання через систему організаційно-економічного забезпечення; визначення пріоритетів фінансової підтримки аграрного виробництва, реалізації інвестиційних проектів та використання місцевого потенціалу залучення інвестицій; обґрунтування сукупності чинників формування системи інвестиційного забезпечення аграрного сектору економіки України.

Виклад основного матеріалу. Головною метою інвестиційного забезпечення є створення конкурентоспроможних об'єктів інвестування на новій інноваційній та технологічній основі для забезпечення розвитку аграрного сектору економіки, укріплення позицій на внутрішньому ринку та виходу на зовнішній ринок; розвиток соціальної інфраструктури села; впровадження екологічної та продовольчої безпеки держави. Це визначає й особливості інвестування інновацій та дає можливість науково обґрунтувати напрями інноваційної діяльності, структуру і джерела інвестування, сприяє підвищенню конкурентоспроможності виробництва і продукції.

Реалізація процесу інвестування відбувається за умови організаційно-економічного забезпечення та з включенням таких основних його стадій, як управління інвестиційним забезпеченням й формування інвестиційних ресурсів. Визначення пріоритетних напрямів вкладення капіталу та реалізація інвестиційних проектів ґрунтуються на інвестиційній моделі суб'єктів господарювання та передують отриманню результатів вкладення капіталу.

Потреба формування інвестиційної моделі господарювання пояснюється концепцією загальної мотивації, що обґрунтовує спонукальні чинники до реалізації політики інвестування на усіх стадіях життєвого циклу та визначає її форми і методи. За спонукальні чинники впровадження такої моделі можна прийняти як суто економічні, так і загальногосподарські елементи, що відображають вплив зовнішнього та внутрішнього середовищ господарювання. Оцінка результативності інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання потребує проведення комплексного аналізу залучення інвестиційних ресурсів, ефективності використання капіталу та обґрунтування перспективних напрямів інвестування. Значний вплив на результати реалізації інвестиційних проектів має інвестиційна активність та обґрунтованість прийняття інвестиційних рішень суб'єктом господарювання. Отже, інвестиційне забезпечення суб'єктів господарювання можна розглядати крізь призму реалізації механізму його організаційно-економічного забезпечення, дієву систему управління та формування інвестиційних ресурсів з метою досягнення результату, визначеного суб'єктом господарювання.

Концептуальну схему інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання наведено на рис. 1.

Рис. 1. Концептуальна схема інвестиційного забезпечення суб'єктів господарювання

Нині переважна частина сільськогосподарських підприємств не спроможна ефективно вести господарську діяльність без залучення інвестицій. Відповідно, обмеженість власних коштів аграрних підприємств вимагає залучення додаткових

(зовнішніх) джерел фінансування у вигляді кредитів і позик. В основу реалізації ефективного механізму кредитування інвестиційних проектів покладено взаємозв'язок окремих його елементів, до яких віднесено: аналіз якості бізнес-планів реалізації інвестиційних проектів; обстеження підприємства співробітниками банку; правове забезпечення реалізації інвестиційного кредитування; розробка оптимальної схеми кредитування інвестиційного проекту; оформлення документації щодо реалізації інвестиційного проекту, контроль і оперативне регулювання виконання календарних планів і витрат ресурсів; обґрунтування системи показників, що впливає на надання банком інвестиційних кредитів та фінансовий аналіз потенційного позичальника [2, с. 35].

Інвестиційну проблему у сільському господарстві, незважаючи на її масштабність, можна вирішити. Для цього не потрібні прямі державні інвестиції у великих обсягах, мета яких полягає в забезпеченні реалізації обмежених державних пріоритетів у галузі: підтримка селекції, захист природного навколишнього середовища, розвиток окремих напрямів соціальної сфери села тощо [3, с. 18]. Важливіше відрегулювати економічні відносини у державі таким чином, щоб вони забезпечували еквівалентний обмін між сільським господарством й іншими галузями і сферами економіки, встановити методами регулювання економічно обґрунтовані і взаємовигідні ціни на інвестиційні ресурси, а через механізм розподільчих відносин забезпечити однакову прибутковість виробництва у різних галузях і продуктових підкомплексах.

Н. В. Данік вважає, що інвестиційну кризу в АПК неможливо ліквідувати лише за допомогою специфічних механізмів аграрної політики, тому державне регулювання інвестиційної діяльності підприємств АПК необхідно здійснювати за такими напрямками: 1) стимулювання стійкого платоспроможного попиту підприємств переробної промисловості і населення на вітчизняну сільськогосподарську сировину і продовольство; 2) підвищення ефективності регулювання імпорту сільськогосподарської продукції, сировини, продовольства; 3) регулювання цінового паритету і контроль за діяльністю природних монополій; 4) регулювання діяльності сільськогосподарських підприємств і утворення корпоративних структур; 5) розгортання системи держпідтримки сільськогосподарських виробників. Ці заходи будуть ефективні, якщо будуть використовуватися комплексно і погоджено [4, с. 73].

Забезпечення позитивних змін у розвитку аграрного сектору ґрунтується передусім на місцевому потенціалі щодо залучення інвестицій. Проте його формування у багатьох сільськогосподарських територій є вкрай обмеженим.

З фінансовою стабільністю пов'язують інноваційний розвиток І. М. Вахович та Г. Л. Денисюк [5, с. 141], які наголошують, що збільшення інвестиційних ресурсів та поширення інноваційної діяльності через узгодженість інтересів у всіх секторах економіки регіону забезпечить фінансування соціальної та екологічної сфер. Завдання регіональної влади – через створення макроструктури забезпечити механізм регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності для вирішення таких економічно і соціально значимих питань, як структурна перебудова економіки, нарощення економічного потенціалу регіону.

На сьогодні розвиток України та її регіонів здійснюється під впливом геополітичних та внутрішніх викликів зростання відкритості економіки, що вимагає змін у підходах до стратегічного розвитку регіонів України та визначення цілей державної політики регіонального розвитку на перспективу.

Зазначені зміни полягають у переході від прямих короткострокових галузевих заходів впливу та реалізації інвестиційних проектів у конкретних регіонах для вирішення проблем їх розвитку до системного і комплексного підходу до розвитку територій на основі концентрації фінансових ресурсів та створення умов для конкурентного розвитку всіх регіонів. Чітке розуміння нерівномірності регіонального розвитку повинно сприяти спрямуванню регіональної політики на вирішення проблем забезпечення рівних можливостей провадження економічної діяльності для населення та бізнесу, розвитку і стимулювання конкурентних засад економіки, а також рівного доступу населення до соціальних, адміністративних та інших послуг, що забезпечують можливість самореалізації [6].

Особливості сільськогосподарського виробництва зумовлюють тривалість інвестиційного процесу та його вплив на усі складові розвитку. Україна розглядається як потенційний світовий центр виробництва продуктів харчування. І таке виробництво має здійснюватися в економічних умовах, які набувають рис, характерних для постіндустріального суспільства. Зародження постіндустріального (інформаційного) суспільства пов'язано із перетворенням інформації та знання в якісно нові фактори виробництва, використання яких сприяє удосконаленню інших факторів виробництва.

У сформованій системі державної підтримки аграрного сектору, яка надається в рамках реалізації державних і регіональних цільових програм, доцільно пріоритетними виділити окремою групою напрями підтримки інвестиційних процесів. Це забезпечить вирішення стратегічних завдань розвитку аграрного сектору.

Як зазначає Л. М. Васильєва: “Пріоритетними напрямками фінансової підтримки аграрного виробництва мають стати: техніко-технологічна модернізація та перехід до інноваційного розвитку виробництва; нівелювання негативного впливу на економіку аграрних товаровиробників від підвищення цін на матеріально-технічні ресурси, що використовуються в галузі; подолання виробничих ризиків, пов'язаних з природними та іншими явищами, незалежними від аграрних товаровиробників, розвиток меліорації сільськогосподарських земель; відновлення посівних площ сільськогосподарських культур, підвищення родючості ґрунтів, стимулювання виробництва продукції тваринництва; екологізація агропромислового виробництва; формування виробничої інфраструктури загального призначення; інформаційне та консультативне забезпечення” [7].

Розглядаючи послідовно сутність вищенаведених факторів, можна відзначити наступне. На формування виробничого та фінансового потенціалу суттєвий вплив має розмір підприємства, тобто ширші можливості щодо інвестування в інноваційний розвиток мають великі підприємства. Малі та новостворені підприємства, як правило, не володіють достатнім обсягом власних ресурсів, необхідних для інвестування, що унеможливує використання джерел самофінансування. В умовах високого рівня кредитоспроможності суб'єкта господарювання, високої довіри з боку інвестора створюються та розширюються можливості для використання залучених інвестиційних ресурсів, що визначається фінансовим станом позичальника, його фінансовою дисципліною, гарантіями майнового забезпечення, історією обслуговування позик. У такому випадку залучення кредитних ресурсів є доцільним для підвищення швидкості реалізації інвестиційного проекту.

Суб'єкт інвестиційної діяльності в разі необхідності ініціювання державного інвестиційного проекту готує та подає головному розпорядникові коштів державного бюджету концептуальну записку, в якій зазначаються такі відомості [8] :

- 1) мета інвестиційного проекту та її обґрунтування:
 - проблеми, які будуть вирішені за реалізації інвестиційного проекту;
 - результати аналізу попиту на послуги (товари), надання (виробництво) яких має бути забезпечено в результаті реалізації інвестиційного проекту;
 - результати попереднього аналізу можливих альтернативних варіантів вирішення таких проблем;
 - відповідність мети інвестиційного проекту пріоритетам державної політики;
- 2) прогнозні обсяги витрат:
 - розрахункова вартість інвестиційного проекту, включаючи витрати на його розроблення та реалізацію, обґрунтування вибору можливих джерел фінансування;
 - наявність земельної ділянки, прав, пов'язаних з нею, та план заходів щодо оформлення прав на неї (у разі потреби);
 - оцінна вартість експлуатації (утримання) об'єкта державної власності після реалізації інвестиційного проекту та обґрунтування визначення джерела фінансування його експлуатації (утримання);
- 3) результати попереднього аналізу ефективності реалізації інвестиційного проекту:
 - очікуваний вплив (екологічні, соціальні, економічні вигоди і наслідки реалізації інвестиційного проекту);
 - вигодоотримувачі;
 - результати попередньої оцінки ризиків інвестиційного проекту;
- 4) строк та етапи реалізації інвестиційного проекту, результати попередньої оцінки можливостей реалізації, організації та управління виконанням робіт з реалізації інвестиційного проекту;
- 5) обґрунтування заходів щодо розроблення інвестиційного проекту (дослідження, проектування).

Система інвестиційного забезпечення аграрного сектору формується під впливом взаємопов'язаних складових: нормативно-правової, організаційно-економічної, науково-інноваційної, інформаційної, кадрової, техніко-технологічної, маркетингової та фінансової, удосконалення яких сприятиме розширенню можливостей його конкурентоспроможного розвитку.

Нормативно-правове забезпечення процесу інвестування розкривається через застосування системи правових норм. В Україні правове регулювання інвестиційної діяльності відбувається через законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України, укази Президента, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. До сфер регулювання, які визначають передумови реалізації інвестиційного процесу, відноситься: податкова система; політика у сфері амортизації, кредитування та ціноутворення; субсидіювання; надання дотацій; державні позики та ін.

Організаційно-економічна складова визначається шляхом взаємодії структурних підрозділів та систем підприємства, що задіяні в процесі розробки та реалізації інвестиційного проекту, виконують підготовчу та управлінську діяльність при прийнятті та

реалізації рішень щодо об'єкта інвестування. Організаційно-економічне забезпечення передбачає зростання інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання через використання дієвих механізмів організації та управління залученням інвестиційних ресурсів.

Науково-інноваційна складова направлена на впровадження наукових розробок у практичну діяльність підприємства, створення та застосування інновацій, зростання рівня конкурентоспроможності підприємства за рахунок більш якісних та досконалих товарів, послуг чи засобів або механізмів їх продукування.

Інформаційна система забезпечує цілеспрямоване та неперервне надходження даних для прийняття стратегічних і тактичних рішень; здійснення аналітичних та планових розрахунків; всебічної оцінки ринкового середовища, потенційних інвесторів, конкурентів, покупців та постачальників.

Кадрова компонента зосереджена на підвищенні ефективності формування та використання трудового потенціалу підприємства при прийнятті інвестиційних рішень та реалізації інвестиційних проектів. Основними її складовими є підготовка, навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації працівників, раціоналізація робочого часу та залучення світового досвіду розвитку персоналу.

В основі системи техніко-технологічного забезпечення лежить спосіб виготовлення продукції чи надання послуг. Вона побудована на залученні та використанні найбільш активних виробничих складових, що взаємодіють із використанням технічних засобів та ґрунтуються на певній технології виробництва. Так, інформаційне, діагностичне, транспортне та передавальне обладнання використовується в єдиному організованому просторі з метою залучення та ефективного використання інвестиційних ресурсів.

Маркетингову складову слід розглядати як систему, що поєднує ринкові дослідження із вивченням потреб споживачів продукції та формуванням власної збутової політики. Така система будується з метою ефективного просування продукції та активізації продажу, для чого застосовуються заходи з реклами, розробляється та реалізується маркетингова стратегія, створюється мережа зі збуту продукції та ін.

Для спеціалізованих підприємств, що виконують наукові дослідження та проводять дослідно-конструкторські розробки, забезпечення інвестиційними ресурсами може відбуватись із залученням венчурних фондів. Підприємства венчурного типу найчастіше створюються з метою реалізації радикальних інноваційних розробок. Така діяльність передбачає венчурне фінансування інноваційного розвитку як через купівлю акцій, так і через надання кредитів.

У ринкових умовах аграрний сектор виявився найбільш незахищеним від зміни ринкової кон'юнктури. Ціновий диспаритет між продукцією сільськогосподарського виробництва та матеріально-технічними засобами, які надходять ззовні, посилився за рахунок лібералізації політики цін, що зумовлює потребу розробки та впровадження стратегії розвитку новітньої інфраструктури аграрного сектору. Реалізація такої стратегії має враховувати складний фінансовий стан країни.

За сучасних умов господарювання одним із завдань на державному рівні є зростання темпів економічного і соціального розвитку, підвищення

конкурентоспроможності країни. При цьому провідну роль у процесі економічного розвитку відіграє такий фактор, як залучення інвестицій. Україна має можливість отримання інвестиційних ресурсів лише за умови посилення рівня інвестиційної привабливості. При цьому важливим чинником, що впливає на вибір об'єкта інвестування, є надання інвестору достовірної та достатньої інформації про результати та перспективи розвитку регіонів, що потребують інвестування, та країни загалом [9, с. 67].

На формування конкурентоспроможного аграрного сектору держави в умовах глобальних змін суттєвий вплив здійснює створення та мотивація до ефективного розвитку інвестиційної культури суспільства. Втілення на практиці такого завдання вимагає від підприємств нових знань та застосування нетрадиційних методів вирішення господарських завдань сучасності.

На нашу думку, фактори, що гальмують організацію інвестиційної діяльності аграрних підприємств, можна диференціювати таким чином:

- нестабільність фінансової системи;
- низький рівень платоспроможності населення;
- законодавча нестабільність;
- недостатній рівень підготовки кадрів для проведення діяльності в інвестиційній сфері аграрного сектору;
- наявний імідж країни та рівень її економічного розвитку;
- високий рівень інвестиційних ризиків та нерозвинутість механізмів його страхування;
- специфіка ведення аграрної галузі (сезонність, праця з живими організмами, високий рівень ризику та значний інвестиційний лаг).

Зважаючи на окреслені проблеми інвестування аграрного сектору України та проведений аналіз, визначено та узагальнено основні чинники залучення інвестицій в аграрний сектор економіки України (рис. 2).

Нині для аграрного сектору економіки України єдиним є такий сценарій розвитку, що підвищить його ефективність за рахунок активізації залучення інвестиційних ресурсів. Серед таких ресурсів найвищу зацікавленість мають вкладення в основні виробничі засоби та реальні інвестиції, які можна розподілити на такі структурні різновиди: технологічні, відтворювальні, галузеві й територіальні.

Пріоритетними для вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників є капітальні вкладення технологічного спрямування, які здійснюються передусім через витрати на будівництво нових об'єктів виробничої інфраструктури. Технологічні капітальні вкладення суттєво впливають на ефективність інвестицій загалом. Вагоме значення мають капітальні вкладення відтворювального призначення та частка вартості машин і устаткування в загальній кошторисній вартості капітальних вкладень, тобто співвідношення між активною й пасивною частинами основних засобів у новому об'єкті [10].

Рис. 2. Формування системи інвестиційного забезпечення в аграрному секторі економіки

Отже, до основних заходів, що сприятимуть ефективній реалізації процесу інвестування у вітчизняному аграрному секторі, слід віднести: формування стабільної нормативно-правової бази для залучення інвестицій та гарантування захисту прав інвесторів і кредиторів; впровадження стратегії інвестиційного забезпечення; формування інноваційної інфраструктури; розвиток ринку лізингових послуг; активізацію інформаційного забезпечення залучення інвестицій; забезпечення належних умов для зростання інтелектуального потенціалу виробничого сектору.

Вирішення окреслених завдань спрямоване на активізацію інвестиційної діяльності, а дотримання принципів послідовності та швидкого реагування на виклики сучасності розширять можливості для зростання ефективності використання вкладеного капіталу, мінімізації ризиків та гарантування повернення вкладень. За таких обставин саме на державний сектор покладається роль мотиватора розвитку інвестиційного ринку через послідовну та обґрунтовану грошово-кредитну, бюджетну, цінову й податкову політику.

Висновки. Підбиваючи підсумки проведеного дослідження, можна дійти висновку про те, що інвестиційне забезпечення як сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, які забезпечують інноваційні зміни, є найбільш важливою передумовою ефективного функціонування та розвитку аграрного сектору, оскільки це сприяє не лише нарощуванню обсягів виробництва, а й зростанню результативності господарських процесів і зміцненню продовольчої безпеки країни.

Система інвестиційного забезпечення аграрного сектору формується під впливом соціально-економічних, фінансово-економічних та економіко-правових чинників на основі взаємозв'язку таких складових, як: нормативно-правова база, кадровий потенціал, організаційно-економічне, науково-інноваційне, інформаційне, фінансове, техніко-технологічне та маркетингове забезпечення, удосконалення яких сприятиме розширенню можливостей його конкурентоспроможного розвитку. До основних заходів, що сприятимуть ефективній реалізації процесу інвестування у вітчизняному аграрному секторі, слід віднести: формування стабільної нормативно-правової бази для залучення інвестицій та гарантування захисту прав інвесторів і кредиторів; впровадження стратегії інвестиційного забезпечення; формування інноваційної інфраструктури; розвиток ринку лізингових послуг; активізацію інформаційного забезпечення залучення інвестицій; забезпечення належних умов для зростання інтелектуального потенціалу виробничого сектору.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи обраного напрямку дослідження вбачаються у пошуку дієвих механізмів інвестиційного забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Кісіль М. І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М. І. Кісіль // *Економіка АПК*. – 2012. – № 9. – С. 36–39.
2. Погріщук О. Б. Інвестиційне кредитування в системі інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектора / О. Б. Погріщук // *Агросвіт*. – 2017. – № 21. – С. 35–40.
3. Єрмаков О. Ю. Ефективність інвестицій у садівництво / О. Ю. Єрмаков, М. І. Кісіль, В. І. Чорнодон. Тернопіль : Крок, 2011. – 234 с.
4. Данік Н. В. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки України / Н. В. Данік // *Актуальні питання сучасної економіки: матеріали II Всеукр. заочної наук. конф. (м. Умань, 20–21 січня 2011 р.)*. – Умань, 2011. – С. 71–74.
5. Вахович І. М. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону / І. М. Вахович, Г. Л. Денисюк // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 1. – С. 138–144.
6. *Державна стратегія регіонального розвитку 2020 [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/385-2014-п> (дата звернення: 05.08.2017).

7. Васильєва Л. М. Інвестиційне забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору [Електронний ресурс] / Л. М. Васильєва. – Режим доступу : <http://official.chdu.edu.ua/article/download/60093/55856> (дата звернення: 29.05.2017).
8. Деякі питання управління державними інвестиціями : Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : від 22 липня 2015 р. № 571 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF> (дата звернення: 03.11.2017).
9. Бабенко М. Д. Інвестиційна привабливість підприємств регіону / М. Д. Бабенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2012. – № 2(66). – С. 51–56.
10. Лопатюк Р. І. Інвестиційне забезпечення підприємств аграрної сфери [Електронний ресурс]. / Р. І. Лопатюк. – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/invest-men/4527-investitsijnezabezpechennya-pidpriemstv-agrarnoji-sferi.html> (дата звернення: 10.02.18).

References

1. Kisil M. I. Stratehichni napriamy investytsiinoho zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva [Strategic directions of investment support for agricultural development]. Ekonomika APK – Economy of agroindustrial complex, 2012, No. 9, p. 36-39 [in Ukrainian].
2. Pohrishchuk O. B. Investytsiine kredytuvannia v systemi investytsiinoho zabezpechennia rozvytku ahrarnoho sektora [Investment lending in the system of investment support for the development of the agrarian sector]. Ahrosvit – AgroSvit, 2017, No. 21, p. 35-40 [in Ukrainian].
3. Yermakov O. Yu., Kisil M. I., Chomodon V. I. Efektyvnist investytsii u sadivnytstvo [Efficiency of investment in gardening]. Ternopil: Krok, 2011 [in Ukrainian].
4. Danik N. V. Investytsiina pryvablyvist ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy [Investment attractiveness of the agrarian sector of Ukraine's economy]. Aktualni pytannia suchasnoi ekonomiky [Current issues of the modern economy: Proceedings of the Second All-Ukrainian correspondence scientific conference], 2011, Vol. 1, p. 71-74 [in Ukrainian].
5. Vakhovych I. M., Denysiuk H. L. Kontseptualni zasady investytsiinoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku rehionu [Conceptual bases of investment support for innovative development of the region]. Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy, 2011, No. 1, p. 138-144 [in Ukrainian].
6. State Strategy for Regional Development 2020 (2017), from <http://zakon.rada.gov.ua/go/385-2014-p> [in English].
7. Vasylieva L. M. Investytsiine zabezpechennia stiikoho rozvytku ahrarnoho sektora [Investment support for sustainable development of the agrarian sector], from <https://official.chdu.edu.ua/article/download/60093/55856> [in Ukrainian].
8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Deiaki pytannia upravlinnia derzhavnymy investytsihamy» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Some issues of public investment management”]. 2015, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].

9. Babenko M. D. Investytsiina pryvablyvist pidpriemstv rehionu [Investment attractiveness of enterprises of the region]. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomor'ia – Bulletin of the Agrarian Science of the Black Sea Region*, 2012, No. 2(66), p. 65-71 [in Ukrainian].
10. Lopatiuk R. I. Investytsiine zabezpechennia pidpriemstv ahrarnoi sfery [Investment support for agricultural enterprises], from <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/invest-men/4527-investitsijnezabezpechennya-pidpriemstv-agrarnoji-sferi.html> [in Ukrainian].

Редакція отримала матеріал 19 червня 2018 р.